

ců, kteří žijí v manželství s nearijcem a jejichž volná dispozice soukromým majetkem jest tedy zásadně omezena podle vyhlášky ministerstva financí z 8. března 1940 (tato otázka jest nesmírně důležitá proto, poněvadž z vyhlášky samé ulehčení povolované ministerstvem financí patrně není. Ministerstvo financí povoluje zřízení zvláštního podnikového účtu nejen protokolovaným firmám, nýbrž všem živnostníkům, lékařům, advokátům, atd. Na straně 7 a 8 druhého dodatku jest otištěn vzorec příslušné žádosti);

příjetí společníka do podniku, jehož jediný vlastník žije v manželství s nearijcem (podle odstavce 2 vyhlášky z 8. března 1940 jest podroben omezení podnik, který má jediného majitele, jenž žije v manželství s nearijcem. Tomuto omezení není podroben podnik, který má více majitelů, i když některý z nich žije v manželství s nearijcem. Přijme-li tedy jediný vlastník podniku, žijící v manželství nearijském, společníka, vymyká se tím z účinnosti vyhlášky z 8. března 1940. Aby taková změna byla kontrolovatelná, vyžaduje se v praxi vždy schvalování, které jest v II. dodatku komentáře probráno podrobně na straně 8 a 9).

Pro praxi také jest důležitá tato zmínka komentáře, otištěná na straně 28:

»Opožděné vyřízení žádosti je mnohdy

zaviněno tím, že žádost byla podána na nesprávnou adresu. Proto nutno si zapamatovati:

1. Žádost o povolení nakládati cennými papíry a zvláště k jejich prodeji dlužno zaslati: Der Reichsprotektor für Böhmen und Mähren, Gruppe II 1/3 F, Finanzministerium, Prag III., Dražického nám. 7 n.

2. Žádost o povolení prodeje drahých kovů a šperků, jakož i k výběru těchto předmětů z úschovy k uvedenému účelu: »HADEGA«, Praha II., Hybernská 32.

3. Žádost o osvobození z povinné úschovy podle pátého prováděcího výnosu: Der Reichsprotektor für Böhmen und Mähren, Gruppe II 1/3 F, Finanzministerium, Prag III., Dražického nám. 7 n.

4. Žádost o povolení zříditi novou bezpečnostní schránku a úschovu, jakož i k výběru z nich, nejsou-li dány jinak předpoklady pátého a třetího prováděcího výnosu říšského protektora k nařízení o židovském majetku: Ministerstvo financí (revisní odbor), Praha III., Josefská 4.

5. Žádost o povolení výplaty vyšších částek než K 1.500.— týdně, případně žádost o uvolnění vázaných účtů: Ministerstvo financí (revisní odbor), Praha III., Josefská 4. (Okresní finanční ředitelství v Brně.)

Komentář obsahuje též celou řadu vzorců. Pužman.

Po časopisech.

Filmové zpracování literárních děl s hlediska autorského práva.

Právo přizpůsobuje se obyčejně dosti pozdě vývoji hospodářství i techniky. Jelikož tak zvané »mezery v právu« jest nutno vždy překlenouti výkladem a aplikací norem, jež v té které době jsou v platnosti, jeví se při rychlém vývoji techniky mnohdy zajímavé problémy, dokud jejich spornost není odstraněna dodatečnou kodifikací. V takových případech pak se nejlépe ukazuje, jakou důležitost má činnost advokáta na vývoji budoucích norem.

V době, kdy vznikal zvukový film, nebylo norem, které by přímo na možnost zvukofilmového zpracování duševního díla pamatovaly. Většinou

se ve filmové praxi zastával názor, že poskytnutí filmového práva autorem díla v době, kdy ještě zvukový film znám nebyl, neopravňuje ke zvukofilmovému zpracování a zvukofilmová práva zůstala zachována původci, jenž jimi může volně disponovati, neboť se objevila teprve dodatečně, jako nová možnost zpracování a tedy zužitkování díla.

Pokud jest nám známo, projednávaly se u našich soudů otázky s tímto vývojem spojené jen u jednoho německého filmu a u filmu Páter Vojtěch. V prvním případě došlo k soudnímu smíru, v druhém případě (P. V.) rozhodl Nejvyšší soud, že smlouva, kterou majitel původského práva postoupil »výhradní filmovací právo pro celý svět a pro dobu ne-

omezenou« v listopadu 1927, obsahovala pouze poskytnutí práva zfilmovati literární dílo po způsobu němeého filmu a že tedy v době pozdější (v lednu 1936) byl majitel literárního díla oprávněn prodati nové zvukofilmové právo jinému zájemci. Žalobní prosba zněla na určení, že »žalující straně filmové společnosti přísluší zvukofilmová práva k české verzi románu s právem dubbingu a že žalované straně se zakazuje tato práva dále porušovati.«

Této žalobní prosbě Nejvyšší soud vyhověl (rozhodnutí Nejvyššího soudu z 2. prosince 1938 Rv I 330/38, krajského soudu obchodního v Praze Ck II 112/36, Vážný 17.127).

V červnovém dvojčísle 5/6 časopisu Právník přináší pak právní zástupce žalované strany v posledním ze zmíněných případů, advokát Dr. Pavel Forman, poznámky de lege ferenda k celému problému, který měl možnost z podnětu konkrétního sporu důkladně prostudovati, a to v článku »Filmové zpracování literárních děl s hlediska autorského práva«.

Uvádí, že problémy, které sporem byly nadhozeny, byly tyto: »Zvukofilmová práva, česká verze (právě tak může býti německá verze, francouzská verze atd.), právo dubbingu, němý film, vyčerpání práva k natočení němeého filmu, znění žalobního petitu ve filmových sporech, výklad dřívější právní formulace filmového obchodu: výhradní filmovací právo pro celý svět a dobu neomezenou«. Autor lituje, že Nejvyšší soud všechny tyto problémy v rozhodnutí konkrétního případu (č. 17.127 Sb. n. s.) nerozřešil. Probírá tyto problémy podrobně, takže jeho práce jest jistě závažným příspěvkem k budoucí snad novelisaci. Nejvyšší soud v cit. rozhodnutí rozřešil konkrétní případ takto:

Vycházeti jest z doslova smlouvy, podle něhož vlastnice autorského práva k románu prodala žalované straně »výhradní fil-

movací právo pro celý svět a pro dobu neomezenou«. Právě proto, že tu není výslovné zmínky o zvukofilmových právech — necht' se tak stalo z jakékoliv příčiny — dlužno vyšetřiti podle zásad stanovených v článku 278 obch. zák., případně v novější úpravě §§ 914, 915 a pak § 6 obč. zák., jaká byla za daných poměrů pravá vůle stran, jmenovitě co do práv zvukofilmových, o nichž se výslovně ve smlouvě nemluví. Nebylo by třeba sahati k tomuto vykládacímu způsobu, kdyby bylo správné mínění žalované strany, že prý vlastně není rozdílu mezi filmem němým a zvukovým a že v důsledku toho není ani právo zvukofilmových, nýbrž že jsou jenom práva filmovací. Nejde zde ani o otázky technické, ani estetické, ani o jiné otázky naskytující se z hlediska kultury, a nerozhoduje bezprostředně ani to, jak se pokrok od filmu němeého ke zvukovému posuzuje v publiku a jde-li o nový vynález, či jenom technické zdokonalení filmu jako takového. Všecky tyto otázky mají jenom nepřímý význam, jestliže se věc posuzuje s hlediska zákona o právu původském.

Jakkoliv tento zákon pamatuje také na nehmotné (nemajetkové) zájmy původců (na př. § 16), přece jest jeho vedoucí zásadou, že právo původské má původci zajistiti majetkové hodnoty vyplývající z chráněného díla a to tím, že ten, kdo chce použití cizího díla, tedy cizí práce a myšlenky, smí tak zásadně učiniti jenom se souhlasem původcovým; děje-li se tak za úplatu, jeví se tato jako ekvivalent původského práva, které se postupuje, a to také podle rozsahu, ve kterém se tak děje. Jestliže se tedy podle toho posuzuje věc s hlediska majetkové hodnoty, kterou má postoupení práv původských ku zpracování díla pro film němý a postupování práv zvukofilmových, tu nemůže býti o tom pochybností, že jde o hodnoty majetkové podstatně rozdílné, a že nelze říci se žalovanou stranou, jakoby tu rozdílu nebylo jenom proto, že v obou případech jde o zfilmování díla. Nesejde na tom, že v této příčině nebylo rozlišováno ani v novele čís. 120/1936 Sb., protože v rozsahu původského práva (zvláště u § 7) nemělo tam dojiti ke změně, a jest právě jenom věci výkladu zákona pro určitý souzený případ, aby se podle konkrétních okolností posoudilo, v jakém rozsahu se původce v tom kterém případě vzdal svého původského práva ke zfilmování (§ 7 zák. čís. 218 26 Sb.) ve prospěch druhého podle určité smlouvy.

Předem nelze pro výklad smlouvy nic dovozovati z doslova min. nařízení z roku 1912, protože o tom nebylo a není pochybností, že také zvukový film jest obsažen v pojmu »filmu a kinematografie«, když

v souzeném případě jde jenom o to, zda podle shodné vůle stran bylo předmětem postupu také právo zvukofilmové: nikoliv obsah nebo rozsah pojmu, nýbrž jenom tato právní otázka jest rozhodující. Půjde tedy o to, zda podle poměrů v době uzavření smlouvy, tedy koncem roku 1927, byl slovnímu obratu »výhradní filmovací právo pro celý svět a pro dobu neomezenou« přikládán význam obecně známý, že jest v něm obsažen také postup práv zvukofilmových.... a zdali snad strany samy v tomto konkrétním případě byly shodny v tom, že zvolený slovní obrat v tomto smyslu chápou a vědomě volí jako výraz takové skutečné shodné vůle, že totiž předmětem postupu jsou také práva zvukofilmová.... Zůstávají-li však v této příčině pochybnosti.... bylo žalobě vyhověti.

Omezení převodů nemovitostí.

K článku Dr. Havelky s hořejším názvem, uveřejněnému v Právní praxi čís. 6/1940 přináší Všehrd pod šifrou KS. v čís. 7-8/1940 pod heslem »Praxe a vl. nař. 218/38« tyto poznámky:

Aplikace § 1 vlád. nař. 218/38 resp. 80/40, stanoví, že k smluvnímu zcezení nemovitostí zemědělských, nemovitostí zastavených obytnými domy nebo provozovami a stavebních parcel je potřeba souhlasu okresního úřadu a že bez takového souhlasu jsou ona právní jednání neplatná, působí praxi určité potíže. Mezi uzavřením kupních smluv o převodu nemovitostí a rozhodnutím okresního úřadu, zda schválení bude ve smyslu § 1 uděleno čili nie, uplyne téměř vždy delší doba, někdy i několik měsíců, během níž si musí správní úřady šetřením často i dosti rozsáhlým opatřovatí podklad pro svoje rozhodnutí. Jest však na př. možno v onom časovém spatíu, než správní úřad rozhodl, aby prodatel předmětnou nemovitost zcizil ještě osobě třetí, aniž by se vystavil nebezpečí žaloby na náhradu škody? Nebo zavazuje-li se kupitel složití cenu tržovou již při podpisu smlouvy, jest možno i v onom mezidobí jej žalovati s úspěchem na splnění této povinnosti? Mají vůbec strany v tomto čase vůči sobě nějaké povinnosti ze smlouvy, nebo mají je z důvodu jejího uzavření vůči osobám třetím? Jsou zejména povinny platití zprostředkovatelskou provisi již tím okamžikem, kdy smlouvu uzavřely? To vše jsou otázky, na něž není dávana jednoznačná odpověď.

Dr. Josef Havelka v článku »Omezení převodů nemovitostí« uveřejněném

v »Právní praxi« ročník 1940 č. 6 zastává, jak se zdá, názor, že právní jednání až do doby udělení souhlasu není vůbec právně relevantní, že nemá právních účinků, a že tedy z něho nemohou vznikati prokontrahenty žádné povinnosti. Práví totiž (str. 156), že úřední souhlas jest tu podmínkou platnosti právního jednání, nikoli výminkou. Dokud tu není úředního souhlasu, není platného právního jednání. Podotýká dále, že by bylo vhodné, nikoli však nezbytné, připojití v listině o takovém právním jednání uzavřené dodatek, že uzavřené právní jednání nabude platnosti, jakmile bude schváleno okresním úřadem podle ust. vl. nař. 218/38 Sb.

Tímto problémem se ostatně zabýval i náš Nejvyšší soud, jehož řešení není tak strohé. V rozhodnutí Vážný 17.492 totiž praví, že toto vládní nařízení (i. e. cit. již vlád. nař. 218/38) bylo vydáno s hlediska veřejných zájmů (§ 5 cit. nař.); není-li námitek z tohoto hlediska, neomezuje strany ve volné dispozici s jejich majetkem a neruší pro obor soukromého práva platnost zásady, že smlouvy musí býti dodržovány (pacta sunt servanda). Strany, které uzavřely smlouvu o zcezení nemovitosti, jsou prý v poměru mezi sebou vázány až do rozhodnutí okresního úřadu, na které nemohou vykonávati žádný vliv. Správní úřad ve smyslu §§ 1, 5 a 6 zmíněného vlád. nař. při udělení souhlasu řeší ve svém oboru působnosti pouze otázku, není-li proti zcezení námitek s hlediska veřejných zájmů, nikoliv však otázku, zda smlouva je platná s hlediska soukromoprávního. Souhlas okresního úřadu podle zmíněného vlád. nař. ani nenahrazuje ani nedoplňuje prohlášení smluvních stran, nýbrž nedotýká se smluvní volnosti stran, jest vedle soukromoprávních úkonů a kromě nich vyžadován k platnosti a tudíž ke splnění(?) smlouvy. V tomto rozhodnutí vyslovuje se dokonce Nejvyšší soud pro přípustnost určovací žaloby ještě před udělením úředního souhlasu, při čemž žalobní petit by ovšem musel znít tak, že rozsudkem má býti určeno, že kupní smlouva jest po právu, bude-li k ní udělen souhlas podle vlád. nař. č. 218/38 Sb.

Oproti Havelkovu stanovisku, že tu před udělením úředního souhlasu není platného právního jednání (a tedy není žádného právního jednání, poněvadž neplatné právní jednání vůbec není právním jednáním) vychází Nejvyšší soud z názoru, že strany jsou v poměru k sobě vázány, že tím není dotčena zásada »pacta sunt servanda« a že tedy i před udělením souhlasu plynou z onoho právního jednání pro strany určité povinnosti.

K věci se ještě vrátíme. Dnes pouze podotýkáme, že s hlediska praxe by se do-

poručovalo vkládati do dotyčných smluvstrany učiniti vše, aby příznivé rozhodnutí ustanovení, že strany vzaly na vědomí, žeokresního úřadu bylo vyvoláno a aby pro smlouva se stane platnou až schválením,ten případ byly s to splniti své smluvní že však se již nyní zavazují každá se svépovinnosti.»

Z právní praxe.

Německá státní příslušnost a domovské právo v Protektorátě.

Podle nařízení ze dne 20. dubna 1939, Říš. zák. I, str. 815, mají němečtí státní příslušníci bydlící v Protektorátu též práva příslušníků Protektorátu. Není tedy překážky, aby němečtí státní příslušníci, kteří získali německou státní příslušnost podle cit. nař. podrželi své domovské právo v Protektorátu. Není proto přípustné, aby takovým německým příslušníkům byly odebírány jejich dosavadní domovské listy nebo aby bylo usuzováno, že jejich domovské právo nabytím německé státní příslušnosti podle uvedeného nařízení zaniklo, jakož i aby jim byla odpírána jakákoli práva, která přísluší domovským příslušníkům, po případě příslušníkům Protektorátu.

Ministerstvo vnitra v Praze uvědomilo o tom podržené úřady oběžníkem z 9. dubna 1940, č. A-4600-16/2-40-7. pšř.

Nabytí německé státní příslušnosti podle smlouvy z 20. XI. 1938.

Podle § 1 smlouvy mezi býv. Česko-Slovenskou republikou a Německou říší o otázkách státního občanství a opce ze dne 20. listopadu 1938 č. 300 Sb. vztahuje se nabytí německé státní příslušnosti z podnětu připojení sudetoněmeckých území k Německé říši na ty býv. česko-slovenské státní příslušníky, kteří se narodili před 1. lednem 1910 na území připojeném k Německu nebo jsou dětmi nebo vnuky takové osoby, která se před 1. lednem 1910 na území připojeném k Německé říši narodila. Poněvadž pro

děti a vnuky není stanovena žádná věková hranice, mají býti, pokud jde o jejich státní příslušnost, posuzovány podle znaků rodičů (prarodičů) i tehdy, jestliže v době účinnosti smlouvy překročili 21. rok věku. Musí býti u nich toliko splněn předpoklad, že sami měli dne 10. října 1938 bydliště v některé obci v sudetoněmeckém území. Podřízené úřady upozornilo ministerstvo vnitra v Praze na tuto okolnost oběžníkem z 24. dubna 1940, č. A-4600-19/4-40-7. pšř.

Seznamy osob zbavených státní příslušnosti.

Podle výnosu říšského ministra spravedlnosti ze dne 31. ledna 1940 (Deutsche Justiz, str. 220) založí a povedou seznamy osob, které byly zbaveny protektorátní příslušnosti podle nařízení ze dne 3. října 1939 (Věstník ř. prot., str. 179), jakož i osob, které byly zbaveny německé státní příslušnosti podle zákona ze dne 14. července 1933 (Ř. z. I, str. 480), v Protektorátě Čechy a Morava německé úřední soudy.

Na žádost podají tyto soudy informace ze seznamů soudům a úřadům Protektorátu, jakož i všem soukromým osobám, které osvědčí oprávněný zájem. Notářům a advokátům dovolí německé úřední soudy nahlédnouti do jejich seznamu. F.

Spory o původ nemanželských dětí a německé soudy.

Úřad Říšského protektora v Čechách a na Moravě dopisem ze dne 20. března 1940, čís. XVI Gen. II 1006/40 ve srozumění s panem říš-